

Ümumi məlumat	Fənn	ECON 101 İqtisadiyyata giriş - 3KU credits (6ECTS)
	Departament	İqtisadiyyat və Menecment
	Proqram	Bakalavr
	Semestr	2026/27-ci tədris ilinin payız semestri
	Müəllim	Həsən Rəhimli
	E-mail	hasan.rahimli@khazar.org
Prerekvizitlər	Yox	
Dil	Azərbaycan	
İcbari/Seçmə	İcbari	
Dərsliklər və kurs materialları	Əsas ədəbiyyat: 1. Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 3rd Edition, 2022 2. H.Rəhimli. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. Əlavə ədəbiyyat: 3. N.G.Mankiw. "Principles of Economics". 9th Edition, 2021 4. N.Kishtainy. "İqtisadiyyatın qısa tarixi". 2021. 5. Z.Dinler. "İktisada giriş". 2020. 6. K.Keys, R.Feyr, Ş.Oster. "Mikroiqtisadiyyatın əsasları". Pearson, 2017. 7. Alfred Mill. "Ekonomi 101". 2016. 8. Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue, Sean M. Flynn. "Economics: principles, problems, and policies". 2009 9. E.Alkin. "Herkes için ekonomi". İstanbul, 2009. 10. Edmund Conway. "50 Economics Ideas You Really Need to Know". 2009. 11. F.Rəsulov, Q.İbadoğlu. "İqtisadiyyatın Əsasları". Bakı, 2004. 12. J.Harvey. "Müasir ekonomiks". Bakı, 2001. 13. N. Emrah Aydınonat. "İktisat nedir? İktisat üzerine söyleyişler". İstanbul, 2017 14. E.Ünsal. "Mikro İktisat". Ankara, 2014. 15. E.Ünsal. "Makro İktisat". Ankara, 2009. 16. Mahfi Eğilmez. "Ekonomi politikası". 2004. 17. Mahfi Eğilmez. "Ekonomide analiz". 2016. 18. Mahfi Eğilmez. "Ekonominin temelleri". 2019. 19. Mahfi Eğilmez. "Örneklerle kolay ekonomi". 2014. 20. Мария Бойко. "Азы экономики". 2015.	
Kursun təsviri	Milli təhsil sisteminin beynəlxalq təhsil sistemində uyğunlaşdırılması, tələbə mobilliyinin artırılması, tələbələrə müvafiq kompetensiyalarının formalaşdırılması, məzunların əmək bazarının tələblərinə cavab verməsi, tələbələrə daha çox sərbəst işləmələrinin stimullaşdırılması və s. məqsədilə Təhsil nazirinin 9 iyul 2020-ci il müvafiq əmri ilə təsdiq edilmiş "İqtisadiyyat və idarəetmə" ixtisasları qrupuna daxil olan ixtisaslar üzrə yeni təhsil proqramına əsasən ali məktəblərin bütün iqtisad yönü ixtisaslarında baza iqtisadi fənlərə hazırlıq məqsədi daşıyan "İqtisadiyyata giriş" fənni tədris edilir. Bu fənnə mühüm iqtisadi anlayışlar izah edilir, bazar iqtisadiyyatının ümumi xarakteristikası verilir, məhdud iqtisadi ehtiyatların səmərəli istifadə olunmasında bazar mexanizminin rolu müəyyənləşdirilir, iqtisadi subyektlərin qərar qəbul etməsini şərtləndirən prinsiplər açıqlanır. İqtisadiyyata giriş fənni əsas etibarilə tələbələrə iqtisad elminin əsas anlayışlarını dərk etməyə, iqtisadi təhlil metodologiyasından istifadə etməyə, makro və mikroiqtisadiyyatın əsaslarını təhlil, tətbiq və dərk etməyə imkan verir. Tələbələr iqtisada giriş fənninin tədris edilməsi ilə birlikdə sonrakı kurslarda iqtisad ixtisası ilə əlaqəli tədris olunacaq digər fənlərə fundamental hazırlıq əldə etmiş olurlar. Bu fənnlə birlikdə iqtisadi prosesləri həm sözlərlə, həm də riyazi və həndəsi olaraq ifadə etməyi öyrənirlər. İqtisadiyyata giriş kursunda iqtisadi seçim ideyasından başlayaraq, alternativ dəyər, bazarların işləmə mexanizmi, iqtisadi subyektlərin davranışları, bazar uğursuzluqları, makroiqtisadi problemlər, dövlətin iqtisadi siyasəti və s. qədər ekonomiksın bir çox mövzuları üzrə təməl biliklər verilməsi nəzərdə tutulmuşdur.	
Kursun məqsədi	Kursun əsas məqsədi tələbələrə iqtisadi analizin əsas anlayışlarını və alətlərini öyrətməkdir. Ümumi olaraq, tələbələrə real dünyanın problemlərinə "iqtisadi" yanaşma və təfəkkür bacarığının formalaşdırılmasıdır. Kurs boyunca iqtisadiyyata giriş, mikroiqtisadiyyat və makroiqtisadiyyat haqqında əsas anlayış və prinsiplər öyrədiləcək, müasir iqtisadi biliklərin mənimsənilməsi üçün vacib hesab edilən iqtisadi anlayış, kateqoriya, hadisə və qanunların	

	şərhi veriləcəkdir. İqtisadiyyata giriş fənninin tədrisi iqtisadi nəzəriyyənin əsaslarını, müəssisə və fərd səviyyəsindəki davranışları, əsas sosial-iqtisadi göstəriciləri, problemləri və prosesləri, fərqli rəqabət sistemlərindəki bazarların xüsusiyyətlərini, müxtəlif bazar tiplərində firmaların fəaliyyət mexanizmini və makroiqtisadi terminologiyayı anlamağa, açıq və qapalı iqtisadiyyatın təhlili və müxtəlif nəzəri modellərdən istifadə etməklə təkliflərin verilməsi bacarıqlarına yiyələnməyə istiqamətlənmişdir.		
Öyrənmə nəticələri	Kursu uğurla tamamlayan tələbələr sonda aşağıdakı bacarıqlara yiyələnəcəklər: • baza iqtisadi anlayışları və onların qarşılıqlı əlaqəsini öyrənmək; • iqtisad elminin əsas metodlarından və alətlərindən istifadə etmək; • iqtisadi hadisə və proseslərin məzmun və formal təhlili vərdişlərinə yiyələnmək; • bazarın işləmə mexanizmini dərk etmək; • iqtisadi subyektlərin qərar qəbul etmə prinsiplərini mənimsəmək; • əsas makroiqtisadi göstəricilər və milli gəlirin ölçülməsini izah etmək • bəzi dövlət siyasəti məsələlərinə iqtisadi prinsipləri tətbiq etmək; • iqtisadi artım və iqtisadi inkişaf modellərini təhlil etmək; • maliyyə sistemi və maliyyə siyasətini təhlil etmək; • işsizlik, milli gəlir və inflyasiya arasındakı əlaqələri təhlil etmək; • monetar sistemi və monetar siyasəti təhlil etmək; • açıq iqtisadiyyatın makroiqtisadi təhlilini aparmaq; • ümumi makroiqtisadi tarazlıqları təhlil etmək; • müxtəlif bazarlarda firma davranışını şərh etmək; • müxtəlif tip rəqabət bazarlarını (monopoliya, oligopoliya, xalis rəqabət) təhlil etmək; • müxtəlif bazarlarda (əmək, torpaq, kapital) qiymətin formalaşması prosesini izah etmək; • bazarın uğursuzluqları və bazarın iflası nəzəriyyəsini şərh etmək; • dövlətin tənzimləməsinin çatışmazlıqlarını və məhdudluqlarını təhlil etmək; • gəlirlərin formalaşması prinsiplərini və gəlirlərin yenidən bölgüsü mexanizmini şərh etmək; • iqtisadi davranışların qeyri-rasional (irrasional) təbiətini şərh etmək, davranışa təsir edən iqtisadi və qeyri-iqtisadi faktorları təhlil etmək; • açıq iqtisadiyyatın giriş səviyyədə əsas problemlərini anlamaq; • iqtisad elminin müasir istiqamətlərinə (siyasi iqtisadiyyat, davranış iqtisadiyyatı, bilik iqtisadiyyatı, institusional iqtisadiyyat, yaşıl iqtisadiyyat, inkişaf iqtisadiyyatı, səhiyyə iqtisadiyyatı və s.) dair biliklər əldə etmək.		
Tədris metodları	Keys (case) təhlili		x
	Qrup müzakirəsi		x
	Mühazirə/Təqdimat		x
	Sokrat metodu		x
	Problem həll etmə		x
	Müşahidə və eksperiment metodu		x
Qiymətləndirmə meyarları	Metodlar	Son tarix	Faiz (%)
	Aralıq imtahanı	8-ci həftə	30
	Tədqiqat işi	15-ci həftə	10
	2 Quiz (hər biri 5%)	5-ci və 13-cü həftə	10
	Davamiyyət		5
	Aktivlik		5
	Final imtahanı	16-cı həftə	40
	Yekun		100

Tədris siyasəti	Aktivlik Aktivlik balı tələbələrin dərstdə və dərstdənkənar aşağıdakı fəaliyyətləri nəzərə alaraq verilir: • dərsin gedişatında tələbənin qeydlər götürməsi; • tələbənin dərslər zamanı müəllimin fikirlərinə tənqidi geri dönüşləri, sualları və təklifləri; • müəhazirələr zamanı qrup müzakirələri və digər interaktiv fəaliyyətlərdə tələbənin aktivliyi; • tələbənin dərslərdən sonra kitabxanalardakı fəaliyyəti. Davamiyyət Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı normativ sənədlərdə müəyyən olunmuş həddən (25%) yuxarı olduğu halda tələbə imtahana buraxılır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu yaranır. Quiz Aralıq və final imtahanlarından öncə quizlər təşkil olunur. Hər bir quiz 5 (beş) açıq sualdan ibarət olur və hər sual 1 (bir) balla qiymətləndirilir. Aralıq və final imtahanları İmtahan sualları açıq və qapalı suallardan ibarət olur. Açıq suallar tələbələrin tənqidi (kritik), yaradıcı və analitik düşünmə, həmçinin problem həll etmə qabiliyyətlərinin qiymətləndirilməsini həyata keçirir. Tədqiqat işi Tələbələrə müxtəlif aktual iqtisadi mövzular təqdim olunur. Hər bir tələbə seçdiyi bir mövzu üzrə tədqiqat işi hazırlayacaqdır. Tədqiqat işi üçün tələblər aşağıdakı kimidir: 1. Tədqiqat mətnləri həcmcə minimum 5, maksimum isə 15-20 səhifə arasında olmalıdır. Mətnlər Microsoft Word mətn redaktorunda "Times New Roman" şriftiylə 14 ölçülü yazılmalıdır. 2. Tədqiqat mətni məntiqi cəhətdən giriş, əsas hissə (təhlil hissəsi) və nəticə hissələrindən ibarət olmalı, istifadə olunan ədəbiyyat siyahısı göstərməlidir. 3. Tədqiqat işi maksimum 10 balla qiymətləndirilir. 4. Tədqiqatın müdafiəsi tələb edilir. Müdafiə zamanı tələbə tədqiqat hipotezini, tədqiqat metodunu, tədqiqatın əsas müddəalarını, tədqiqatın elmi yeniliyini, tədqiqatın nəticəsini göstərməli və əsaslandırılmalıdır. 5. Tədqiqat zamanı süni intellekt (Sİ) alətlərindən istifadəyə aşağıdakı hallarda icazə verilir: • <i>tələbə süni intellekt (Sİ) alətlərindən istifadəni açıq şəkildə bəyan etməli, tədqiqatda bu alətlərdən necə və hansı ölçüdə istifadə edildiyini göstərməlidir;</i> • <i>süni intellekt (Sİ) öyrənmə və tədqiqat prosesində yalnız köməkçi vasitə kimi çıxış etməlidir, mətnin tamamilə süni intellekt (Sİ) tərəfindən hazırlanması qadağandır;</i> • <i>tədqiqat işində süni intellektdən (Sİ) dəstək məqsədilə tədqiqat ideyasını formalaşdırmaq, plan qurmaq, texniki səhvləri aşkarlamaq, məlumatları sistemləşdirmək üçün istifadə edilə bilər, lakin tədqiqatın məzmunu və əsas fikirləri tələbənin özünə aid olmalı, yekun nəticə və müəhazirələr tələbənin öz sözləri ilə əsaslandırılmalıdır;</i> • <i>tələbə tərəfindən hazırlanan mətnlərdə süni intellekt (Sİ) alətlərindən istifadə payı 25%-dən çox olmamalıdır.</i> 6. Tədqiqat işində süni intellekt (Sİ) alətlərindən istifadə ilə bağlı qaydaları pozan tələbələrin tədqiqat işi geri qaytarılır. Onların bu fənn üzrə yenidən tədqiqat işi hazırlayıb müdafiə etməsinə icazə verilmir. 7. Tədqiqat işi qiymətləndirilərkən aşağıdakılar da nəzərə alınacaqdır: • akademik etikaya riayət edilməlidir və başqasının tədqiqat işinin öz adına çıxarılmasına icazə verilmir. Mətnlər plagiat proqramı ilə yoxlanılacaq. Mətnin məzmunu tələbə tərəfindən yazılmalı, araşdırma zamanı tələbələr öz tədqiqatlarının nəticələrini təqdim etməlidirlər. Plagiat halı aşkarlanarsa tədqiqat işi geri qaytarılır; • tədqiqatın təqdimatı zamanı tələbə verilən sualları əhatəli və dəqiq cavablandırılmalıdır. Tematik plan
-------------------------------	---

Həftə	Tarix	Mövzular	Dərslik/Tapşırıq
1		İqtisad elminə giriş: əsas prinsiplər. iqtisadiyyat nədir? Məhdudluq. Alternativ dəyər. İqtisadi seçim. İstehsal imkanları əyrisi.	1.Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 3nd Edition, 2022 2. N. Emrah Aydınonat. "İktisat nedir? İktisat üzerine söyleyişler". İstanbul, 2017 3. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. H.Rəhimli. Fəsil 1.
2		İqtisad elminin tarixi və metodologiyası. İqtisadi tədqiqatlarda süni intellekt: <i>süni intellekt (Sİ) alətlərindən istifadə etməklə iqtisadi məlumatların təhlili, proqnozlaşdırma və iqtisadi modelləşdirmənin həyata keçirilməsi.</i>	1.Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 3nd Edition, 2022 2. N.Kishtainy. "İqtisadiyyatın qısa tarixi". 2021. 3. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. H.Rəhimli. Fəsil 2.
3		İqtisadi sistemlər. Azad bazar mexanizmi: tələb və təklif.	1.Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 3nd Edition, 2022 2. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. H.Rəhimli. Fəsil 3.
4		Bazar tarazlığı. Qiymətlər. Tələb və təklifin elastikliyi. Dövlətin bazara müdaxiləsi.	1.Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 3nd Edition, 2022 2. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. H.Rəhimli. Fəsil 4.
5		İstehlakçı davranışına giriş: ev təsərrüfatının iqtisadiyyatı.	1.Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 3nd Edition, 2022 2. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. H.Rəhimli. Fəsil 5.
6		Firmanın davranışına giriş: istehsal nəzəriyyəsi və istehsal xərcləri. Bazarın rəqabət modelləri.	1.Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 3nd Edition, 2022 2. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. H.Rəhimli. Fəsil 6.
7		Bazar uğursuzluqları. Asimmetrik informasiya. İctimai nemətlər. Eksternalilər. Gəlir bərabərsizliyi. Gəlirlərin yenidən bölgüsü. Dövlətin iqtisadiyyatda tənzimləyici rolu.	1.Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 3nd Edition, 2022 2. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. H.Rəhimli. Fəsil 7.

8		Aralıq imtahan	
9		Makroiqtisadiyyata giriş: makroiqtisadiyyat nəyi öyrənir? Əsas makroiqtisadi göstəricilər. Makroiqtisadi göstəricilərin dəqiqliyi problemi.	1.Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 3nd Edition, 2022 2. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. H.Rəhimli. Fəsil 8.
10		Rifah, həyat səviyyəsi və onun ölçülməsi. İqtisadi artım və iqtisadi inkişaf.	1.Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 3nd Edition, 2022 2. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. H.Rəhimli. Fəsil 9.
11		Makroiqtisadi qeyri-sabitlik: iqtisadi tsikl, iqtisadi böhranlar və işsizlik.	1.Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 3nd Edition, 2022 2. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. H.Rəhimli. Fəsil 10.
12		Dövlət maliyyəsi. Dövlət büdcəsi. Vergi sistemi və fiskal siyasət.	1.Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 3nd Edition, 2022 2. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. H.Rəhimli. Fəsil 11.
13		Pul-kredit sistemi. Pul kütləsi və pul bazarı. Pul artımı və inflyasiya. Monetar siyasət.	1.Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 2nd Edition, 2022 2. Mahfi Eğilmez. "Ekonomi politikası". 2004. 3. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. H.Rəhimli. Fəsil 12.
14		Makroiqtisadi tarazlıq: məcmu tələb (AD) və məcmu təklif (AS) modeli. Tədqiqat işi	1.Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 3nd Edition, 2022 2. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. H.Rəhimli. Fəsil 13.
15		Açıq iqtisadiyyat. Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər. Tədiyə balansı. Xarici ticarət. Valyuta münasibətləri. Ekonomiksin elmi metodologiyasından praktiki istifadə. Süni intellekt (Sİ) alətlərindən istifadə etməklə praktik iqtisadi hesablamalar və keyslərlə makroiqtisadi analiz.	1.Daron Acemoglu, David Laibson, John List. "Principles of Economics". 3nd Edition, 2022 2. "İqtisadiyyata giriş" fənni üzrə mühazirə materialları. H.Rəhimli. Fəsil 14 3.M.Eğilmez. "Ekonomide analiz. Örnek Olaylar ve Çözümler".
16		Final imtahan	

